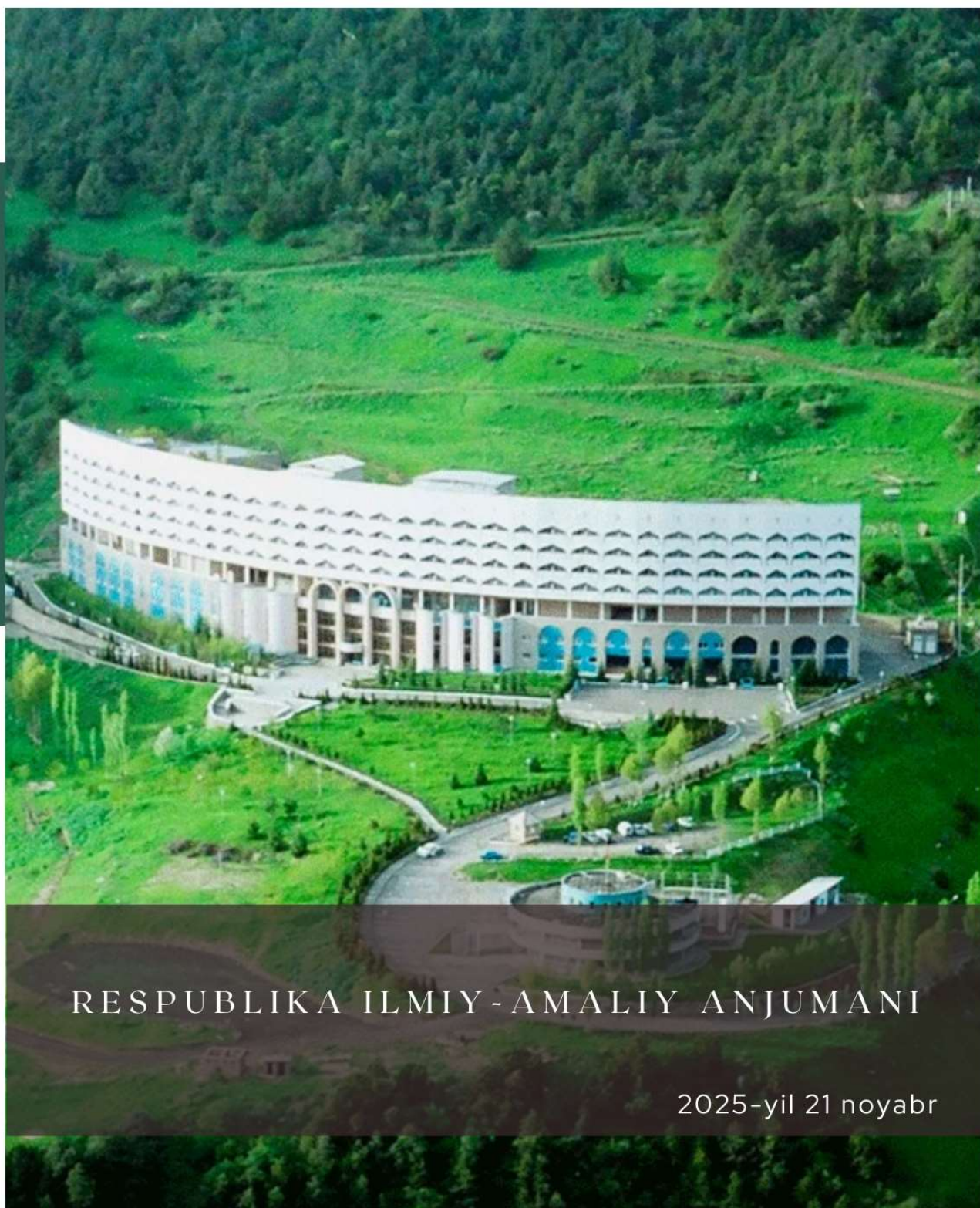

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

to derive an expanded definition of the concept as a given entity capable of accepting many additional characteristics.

The absence of a single, generally accepted typology complicates the study of certain concepts, but it should be noted that the main goal of various approaches to the study of concepts is to understand the essence of linguistic consciousness and the underlying foundations of differences between cultures.

References:

1. Evans V., Green M. *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Lawrence Erlbaum Associates, 2006.
2. Fillmore C. Frame semantics. In *Linguistic Society of Korea (Ed.), Linguistics in the Morning Calm*. Seoul: Hanshin, 1982. – P. 111–137.
3. Lakoff G. *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. – Chicago: University of Chicago Press, 1987.
4. Langacker, R. W. *Foundations of Cognitive Grammar, Vol. 1: Theoretical Prerequisites*. – Stanford: University Press, 1987.
5. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. – *Chicago and London: The University of Chicago Press*, 1980. – 242 p.
6. Popova Z.D., Sternin I.A. *Cognitive Linguistics*. Moscow: ACT: East-West, 2010. – 314 p.
7. Rosch E. Principles of categorization. In E. Rosch & B. Lloyd (Eds.), *Cognition and Categorization*. – Lawrence Erlbaum, 1978. – P. 27–48.
8. Shvedova N.Yu. On the definition of the concept of the subject of linguistics. *Linguistic personality: text, dictionary, image of the world: Collection of articles*. – Moscow, 2006.

TURIZM SOHASIGA KADRLAR TAYYORLASHDA RAQAMLI DIDAKTIK VOSITALARDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI VA METODIK YONDASHUVLARI

A.H.Ko‘chimov

O‘zMU Jizzax filiali, Iqtisodiyot va turizm kafedrasi dotsenti

D.R.Najmiddinov

O‘zMU Jizzax filiali, Iqtisodiyot va turizm kafedrasi assistenti

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi turizm sohasiga bo‘lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayonida raqamli didaktik vositalardan foydalanishning nazariy asoslari, pedagogik ahamiyati va amaliy imkoniyatlari yoritiladi. Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta‘lim muhitining kompetensiya rivojiga ta‘siri, o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishdagi afzalliklari hamda o‘quv fanlari mazmuniga uyg‘unlashtirilgan zamonaviy raqamli platformalar misolida ko‘rsatib beriladi.

Kalit so‘zlar: turizm ta‘limi, raqamli didaktik vositalar, virtual simulyatsiya, AR/VR texnologiyalari, interaktiv xaritalar, bronlash tizimlari, raqamli pedagogika,

kasbiy kompetensiyalar, xizmat ko‘rsatish madaniyati, ta’limni raqamlashtirish, turizm amaliyoti, masofaviy ta’lim, LMS platformalar, virtual mehmonxona boshqaruvi.

Kirish

Globallashuv va raqamli transformasiya jarayonlari ta’limning barcha yo‘nalishlari kabi turizm sohasiga kadrlar tayyorlashda ham innovatsion yondashuvlarni joriy etishni talab qilmoqda. Xalqaro tadqiqotlar (UNWTO, OECD, UNESCO, 2023–2024) ta’kidlashicha, turizm industriyasida bandlikning o‘shishi raqamli kompetensiyalarga ega mutaxassislar ulushiga bevosita bog‘liq. Shuningdek, J. Dewey, J. Bruner, G. Siemens, M. Ally kabi pedagog olimlar raqamli ta’lim muhiti talabalarda faol o‘rganish, kompetensiyali yondashuv va konstruktiv shakllanishga xizmat qilishini alohida qayd etgan. O‘zbekistonlik tadqiqotchilar — N. Akbarova, D. Kambarova, F. Valieva, Sh. Yodgorova va boshqalar raqamli didaktik vositalar ta’lim sifatini oshirishda muhim omil ekanini, ayniqsa, xizmat ko‘rsatish va turizm kabi amaliy sohalarida ular o‘quv jarayonini real vaziyatlarga yaqinlashtirishini ta’kidlaydilar. So‘nggi yillarda VR-simulyatorlar, GIS xaritalar, virtual tur paketlar dizayni, onlayn bron tizimlari, CRM trening modellarining ta’lim dasturlariga integratsiyasi turizm ta’limining mazmunini yangilashning dolzarb yo‘nalishiga aylandi.

Turizm sohasi o‘z tabiatiga ko‘ra amaliy, xizmat ko‘rsatish jarayoniga asoslangan bo‘lgani uchun raqamli texnologiyalarni didaktik vosita sifatida qo‘llash nafaqat o‘quv jarayonini faollashtiradi, balki talabalarning kasbiy vaziyatlarni virtual muhitda sinab ko‘rish imkoniyatini yaratadi. Shuning uchun ham raqamli ta’lim vositalarini qo‘llashning ilmiy asoslarini chuqur o‘rganish turizm sohasiga malakali, moslashuvchan va innovatsion fikrlovchi mutaxassislarni tayyorlashning muhim omiliga aylanmoqda.

Asosiy qism

Turizm sohasiga kadrlar tayyorlash jarayonida raqamli didaktik vositalar o‘quv jarayonining mazmuni, shakli va metodlarini modernizatsiya qilishga xizmat qilib, an‘anaviy ma‘ruza-amaliy mashg‘ulotlarni interaktiv, vizual va amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan tizimga aylantiradi. Bunday vositalar talabalarga real turizm jarayonlarini virtual simulyatsiya qilish, sayohat geografiyasi va marshrutlarini interaktiv xaritalar orqali o‘rganish, onlayn bronlash tizimlari bilan ishlash, mijozlarga xizmat ko‘rsatish stsenariylarini raqamli trenajyorlarda bajarish, tur paketlarni raqamli muhitda loyihalash, shuningdek, mehmonxona va turagentlik faoliyatini virtual boshqarish imkonini yaratadi. Raqamli vositalar o‘z tabiatiga ko‘ra bir vaqtning o‘zida axborot beruvchi, ko‘rgazmali, amaliy, kommunikativ va nazorat qiluvchi didaktik funksiyalarni bajaradi, bu esa o‘quvchilarning vizual idroki, amaliy faoliyati va muloqot kompetensiyalarini bir vaqtning o‘zida faollashtirib, ta’limning ko‘proq ko‘pkanalli va kompetensiyaga yo‘naltirilgan modelini shakllantiradi. Masalan, “Google Earth” va GIS xaritalaridan foydalanish turistik hududlar, sayyohlik yo‘nalishlari va resurslarni fazoviy tasavvurda tahlil qilishga yordam bersa, “Canva” kabi platformalar tur paketlar uchun reklama bannerlari, broshyuralar va taqdimot materiallarini yaratish orqali talabalarning

kreativ va media-savodxonlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi. “Moodle” va boshqa LMS tizimlari yordamida mavzularni modullashtirilgan holda taqdim etish, muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlarni joylashtirish, forum va chatlar orqali masofaviy muloqotni yo‘lga qo‘yish, test va topshiriqlarni avtomatik baholash imkoniyati yaratiladi, bu esa ta’limni shaxsga yo‘naltirilgan, moslashuvchan va monitoringi aniq bo‘lgan tizimga aylantiradi. “Booking simulators” hamda “Virtual Hotel Management Systems” orqali talabalar mehmonxona xonalari fondini boshqarish, narxlarni dinamik belgilash, rezervatsiyalar oqimini tahlil qilish, mijozlar shikoyatlari bilan ishlash bo‘yicha virtual mashqlarni bajarib, bozor mexanizmlari va xizmat standartlarini amaliy jihatdan o‘zlashtiradilar. Onlayn testlar, elektron portfoliolar, refleksiv kundaliklar va raqamli kuzatuv varaqalari baholash jarayonining xolisligi, shaffofligi va tizimlilikini ta’minlab, talabaning rivojlanish dinamikasini bosqichma-bosqich tahlil qilish imkonini beradi. AR/VR texnologiyalari esa tarixiy obidalar, muzeylar, tabiiy landshaftlar bo‘yicha virtual ekskursiyalar uyushtirish, ekstremal turizm, ekologik turizm yoki ziyorat turizmi stsenariylarini xavfsiz, tejamkor va didaktik jihatdan boshqariladigan sharoitda modellashtirish imkoniyatini beradi. Bularning barchasi turizm sohasi uchun zarur bo‘lgan kasbiy kompetensiyalar — kommunikativlik, xizmat ko‘rsatish madaniyati, mijoz ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos xizmat paketini tanlash, marshrut tuzish, xavfsizlik va servis standartlariga rioya qilish, ekologik va madaniy merosga nisbatan ongli yondashuv, jamoada ishlash va tezkor qaror qabul qilish kabi sifatlarni chuqur shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli didaktik vositalar o‘qituvchi rolini faqat axborot beruvchi subyektdan ko‘ra o‘quv jarayonini loyihalovchi, hamkorlikni boshqaruvchi, talabaning individual ta’lim trayektoriyasini qo‘llab-quvvatlovchi fasilitator sifatida qayta talqin etishga olib keladi; bu esa turizm sohasiga kadrlar tayyorlashda raqamli pedagogik madaniyat va metodik yondashuvlarni yangilash zaruratini kun tartibiga qo‘yadi.

Xulosa

Turizm sohasiga kadrlar tayyorlashda raqamli didaktik vositalardan foydalanish ta’lim jarayonining mazmuni, shakli va metodlarini tubdan yangilashga xizmat qiladigan muhim pedagogik yo‘nalishdir. Raqamli platformalar yordamida talabalarning amaliy faoliyatlari virtual muhitda modellashtirilishi, turizm industriyasiga xos xizmat jarayonlari real amaliyotga yaqin sharoitda bajarilishi, geografik resurslar esa fazoviy-interaktiv formatda o‘rganilishi imkoniyati yaratiladi. Bu esa o‘quvchilarning kasbiy tayyorgarligini nafaqat nazariy, balki amaliy va kompetensiyaga yo‘naltirilgan asosda shakllantirishga yordam beradi. Raqamli vositalar orqali tashkil etilgan ta’lim muhiti talabalarda mustaqil o‘rganish, tezkor qaror qabul qilish, kommunikativlik, xizmat ko‘rsatish madaniyati, mijoz ehtiyojlarini aniqlash, kreativ yondashuv va digital savodxonlik kabi zamonaviy kasbiy sifatlarni rivojlantiradi. AR/VR simulyatorlar, interaktiv xaritalar, bronlash va CRM tizimlari yordamida ta’lim jarayonida xavfsiz, tejamkor va yuqori samaradorlikka ega o‘quv-amaliy sharoit yaratilishi turizm ta’limini global standartlarga yaqinlashtiradi.

Shu bois, raqamli didaktik vositalarni turizm ta’limiga integratsiya qilish nafaqat texnologik yangilik, balki bo‘ljak mutaxassislarining raqobatbardoshligini

ta’minlaydigan strategik zaruratdir. Ta’lim jarayonini raqamlashtirish, o’qituvchilarning raqamli pedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish va virtual-amaliy platformalarni keng qo’llash kelajakda turizm sohasi uchun malakali, innovatsion fikrlaydigan va zamonaviy xizmat ko’rsatish madaniyatiga ega kadrlarni tayyorlashning asosiy omili bo’lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. UNWTO (2023). *Tourism Education Guidelines and Digital Competence Development in Tourism Industry*. Madrid: World Tourism Organization.
2. OECD (2024). *Digital Transformation in Tourism Education: Skills, Competencies and Future Workforce*. Paris: OECD Publishing.
3. UNESCO (2022). *Digital Pedagogy Framework for Higher Education*. Paris: UNESCO.
4. Ally, M. (2019). *Foundations of Educational Theory for Online Learning*. Athabasca University Press.
5. Siemens, G. (2005). *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*. International Journal of Instructional Technology and Distance Learning.
6. Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. Harvard University Press.
7. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.
8. Akbarova, N.N. (2020). *Raqamli ta’lim texnologiyalarining didaktik asoslari*. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
9. Kambarova, D.M. (2021). *Kasbiy ta’limda raqamli kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari*. Oliy ta’lim va innovatsiyalar jurnali, №4.
10. Valieva, F.R. (2022). *Xizmat ko’rsatish sohasida raqamli texnologiyalar va ularning ta’limdagi o’rni*. Samarqand davlat universiteti ilmiy axboroti.
11. Yodgorova, Sh. (2023). *Turizm ta’limida multimedia resurslaridan foydalanishning samaradorligi*. “Ta’lim va amaliyot” jurnali, №2.
12. Guttentag, D. (2010). *Virtual Reality: Applications in Tourism*. Tourism Management, 31(5), 637–651.
13. Tussyadiah, I. (2017). *Technology and Tourism Experience: Immersive Technologies in Tourism Education*. Journal of Hospitality & Tourism Technology.
14. Buhalis, D., & Law, R. (2008). *Progress in Information and Communication Technology in Tourism*. Tourism Management, 29(4), 609–623.
15. Huang, Y.-C., Backman, S., & Backman, K. (2016). *Experiencing Student Learning Through Virtual Reality-Based Tourism Simulations*. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education.
16. Marín-Díaz, V. (2023). *Interactive and Digital Teaching Tools in Higher Education*. Springer Publishing.
17. Booking Holdings (2023). *Digital Skills for Tourism Marketplaces: Global Report*. Booking.com Academy.
18. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti (2021). *Turizm sohasida innovatsion yondashuvlar va raqamli ta’lim*. Ilmiy to’plam.